

Provincie Gelderland
T.a.v. team luchtvaart
Postbus 9090
6800 GX Arnhem
Verzonden via mail per luchtvaart@gelderland.nl

14-2-2026

Betreft: Luchtvaart Kop van de Veluwe

Geachte heer/mevrouw,

Op 12 februari jl. hebben wij deelgenomen aan de door u georganiseerde participatiebijeenkomst over de luchtvaart in Gelderland. Er zijn diverse ontwikkelingen op dit gebied die mede vorm krijgen in het Nationaal programma Ruimte voor Defensie (NPRD).

Tijdens de bijeenkomst hebben wij uw standpunt rondom (militaire) luchtvaart gehoord. Kort samengevat geeft u aan zich ook zorgen te maken over de plannen van Defensie, maar dat provincie Gelderland op dit onderwerp niet bevoegd is en u alleen kans ziet om te lobbyen in Den Haag.

Naar onze mening is dat onvoldoende. De provincie heeft, ook zonder formele bevoegdheid over (militaire) luchtvaart, wel degelijk een belangrijke rol in het beschermen van provinciale belangen, waaronder natuur, leefomgeving, gezondheid en ruimtelijke kwaliteit. De provincie kan, zonodig verenigd met gemeenten in de Kop van de Veluwe, zich duidelijk uitspreken tegen de voorgenomen ontwikkelingen die voor dit gebied een zware belasting vormen.

Wij verwijzen in dit kader tevens naar de voorgenomen wijzigingen van de Omgevingsverordening Gelderland 2025-2026. In deze stukken benadrukt de provincie onder meer:

- bescherming van natuur- en stiltegebieden
- borging van gezondheid en leefomgevingskwaliteit
- zorgvuldige afweging van milieueffecten
- versterking van de kwaliteit van de Veluwe

Deze beleidslijnen onderstrepen het provinciale streven naar een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving en een robuuste bescherming van waardevolle gebieden zoals de Veluwe. Wij constateren echter een spanningsveld tussen deze beleidsvoornemens en de beperkte provinciale opstelling richting de Defensie-ontwikkelingen uit het NPRD.

De Veluwe is binnen het provinciale beleid aangewezen als een gebied met uitzonderlijke waarden op het gebied van natuur, biodiversiteit, landschap, recreatie en stilte. De voorgestelde uitbreiding van militaire activiteiten - inclusief intensivering van luchtvaartbewegingen - is hiermee niet verenigbaar.

Wij wijzen u daarom nadrukkelijk op de schijnbare tegenstrijdigheid in het provinciale beleid. Enerzijds profileert Gelderland zich als hoeder van de Veluwe, met stevige ambities op het gebied van natuur- en landschapsbescherming, biodiversiteit en leefomgevingskwaliteit. Anderzijds zien

wij geen zichtbaar en krachtig provinciaal verweer tegen de ingrijpende Defensie-plannen die juist op- en rond de Veluwe aanzienlijke effecten hebben.

Voor inwoners is dit niet te begrijpen. Een beleid dat bescherming beoogt, maar tegelijkertijd geen duidelijke begrenzing stelt aan toenemende militaire- en luchtvaartactiviteiten, ondermijnt de geloofwaardigheid van het provinciale omgevingsbeleid.

De voorgenomen ontwikkelingen op gebied van luchtvaart in de Kop van de Veluwe betreffen onder andere:

- 4.400 helikoptervluchten op- en rondom het artillerie schietkamp (ASK)
- Veelvuldig oefenen met drones op- en rondom het ASK (ook drones met springlading)
- 2.200 cargodrones vliegend over de Veluwe van Deelen naar het ASK en deels doorvliegend de polder in (lading die ze meenemen is nog niet bekend)
- F35 straaljagers vliegend langs en/of over de Veluwe (via B+ routevariant zolang er nog geen andere vliegroute van- en naar luchthaven Lelystad bestaat)
- burgerluchtvaart over de Veluwe door het verleggen van het Schiphol naderingspunt ARTIP
- burgerluchtvaart (laag)vliegend langs de Veluwe door commercieel verkeer van luchthaven Lelystad
- een intensievere benutting van het laagvlieggebied boven de Veluwe door toename in de voorgenomen helikopterlandingen en dronesroutes en -landingen zoals hierboven vermeld

Dit alles naast de voorgenomen uitbreidingen van Defensie in dit gebied, te weten:

- schieten met mobiele 120 MM mortieren
- het maken loopgraven (in Natura2000 gebied)
- uitbreiding van (oefen)gebied van het ASK door meer dan 500ha Natura 2000 bij de ASK te betrekken
- uitbreiding van spoorwegemplacement

Naast de uitstoot van laagvliegende helikopters zijn geluidseffecten ingrijpend, zoals valt af te leiden uit wat onderzoeksbureau Antea, naar eigen zeggen 'indicatief', meldt over gemiddelde piekbelastingen (dB LA_{max}). Blijkens zijn rapport "Aanvulling planMER" voor de NPRD veroorzaken militaire helikopters geregeld pieken van meer dan 100 dB LA_{max}. Hierbij tekenen wij aan dat 90 dB LA_{max} in het algemeen al wordt gekwalificeerd als 'extreem' luid en 'zeer storend'. Gegeven het feit dat elke toename van 3 dB een verdubbeling van het geluidsvolume betekent, mag derhalve bij 100 dB LA_{max} uitgegaan worden van exorbitante geluidshinder die de voor de gezondheid van omwonenden direct bedreigend is.

Dit alles in een gebied waar reeds nu al sprake is van een structurele geluidsbelasting tot wel 59 dB Lden bij meer dan 1.700 adressen. De voorgenomen extra 4.400 helikopterbewegingen op- en rond het ASK zullen op geringe vlieghoogte plaatsvinden, ook vlak langs de kernen van Wezep en Heerde. Een verdere toename van activiteiten en achteruitgang van dit gebied is maatschappelijk niet aanvaardbaar en deze aantallen helikopter- en dronebewegingen zijn daarom ontoelaatbaar.

Een provincie die inzet op versterking van leefomgevingskwaliteit en bescherming van de Veluwe kan naar onze mening niet volstaan met uitsluitend een lobbyrol, maar dient een helder, consistent en publiek standpunt in te nemen. Wij verzoeken u hierbij met klem, samen met de betreffende omliggende gemeenten, een duidelijk standpunt in te nemen tegen de plannen van Defensie. Door dit actief te communiceren, al dan niet in de pers, kan er een duidelijk signaal uitgaan naar de minister.

Wij verwijzen u naar bijgevoegde zienswijze die wij hebben verzonden naar het ministerie voor de uitbreiding van Lelystad Airport (LA). Wellicht kunt u de argumenten in deze zienswijze ook benutten bij het formuleren van uw standpunt richting de minister.

Wij hebben een afschrift van deze brief verzonden naar de gemeenteraden en colleges van de gemeenten omliggend rondom het ASK.

Vriendelijke groet,

Namens de Stichting Explosievrije kop van de Veluwe



Voorzitter